

АТС

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС-ПА05

ПРАВИЛА ПРЕКОГРАНИЧНЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

Овај документ је важећи и без потписа особа које су преиспитале и одобриле документ.

1 ПРЕДМЕТ И ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Овај документ дефинише политику коју Акредитационо тело Србије (АТС) примењује у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) са седиштем изван територије Републике Србије и ТОУ из Републике Србије која имају локације и/или кључне активности на којима обављају послове оцењивања усаглашености у иностранству, као и политику сарадње са другим акредитационим телима у случајевима прекограничне акредитације.

Ова политика се примењује на све врсте тела за оцењивање усаглашености чију компетентност утврђује АТС, односно на лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, провајдере за испитивање оспособљености (ПТ провајдере), сертификациона и контролна тела.

2 РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

Правила прекограничне акредитације се заснивају на принципима дефинисаним у документима:

- Закон о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010),
- SRPS ISO/IEC 17011:2007 - Оцењивање усаглашености-Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености,
- EA- 2/13 M:2012, EA Cross Border Accreditation Policy and Procedure for Cross Border Cooperation between EA Members,
- EA- 2/13 S1 M:2013 Supplement 1 to EA-2/13 EA Cross Border Accreditation Policy and Procedure for Cross Border Cooperation between EA Members - Interpretation of terminology Used in clause 5.1 and Guidelines to assessment focus
- ILAC-G21:09/2012, Cross Frontier Accreditation - Principles for Cooperation,
- IAF ML 1:2016 Guidance for the Exchange of Documentation among MLA Signatories for the Assessment of Conformity Assessment Bodies,
- IAF ML 4:2016, Policies and Procedures for a MLA on the Level of Single Accreditation Bodies and on the Level of Regional Accreditation Groups
- IAF/ILAC-A5:11/2013, IAF/ILAC Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangements (Arrangements): Application of ISO/IEC 17011:2004,
- Правила акредитације, АТС-ПА01,
- Regulation (EC) No 765/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 setting out the requirements for accreditation and market surveillance relating to the marketing of products and repealing Regulation (EEC) No 339/93.

3 ДЕФИНИЦИЈЕ

За потребе овог документа, примењују се следеће дефиниције:

- 3.1 Регион ЕА:** географски регион који обухвата земље чланице ЕА (Европска организација за акредитацију), земље које су ЕУ или ЕФТА званично признале као земље кандидате за чланство у ЕУ или ЕФТА-у и земље чија су акредитациона тела потписала билатерални споразум са ЕА.
- 3.2 Локално акредитационо тело (ЛАТ):** национално акредитационо тело/акредитационо тело земље у којој је акредитовано ТОУ основано или акредитационо тело земље у којој се налази локација наведена у Обиму акредитације ТОУ који је издао АТС.
- 3.3 ЕА MLA(BLA)/ILAC MRA/IAF MLA:** мултилатерални (билатерални) споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ЕА/Споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ILAC-а (Међународна организација за акредитацију лабораторија)/Споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру IAF-а (Међународни форум за акредитацију).

4 ПОЛИТИКА

- 4.1** АТС се обавезује да неће промовисати нити рекламирати своје услуге акредитације у земљама других акредитационих тела нити да ће конкурисати другим акредитационим телима.
- 4.2** АТС може да упути ТОУ регистровано у Републици Србији да пријаву за акредитацију поднесе акредитационом телу друге земље, ако АТС не обавља послове акредитације за одређена оцењивања усаглашености из поднете пријаве.
- 4.3** АТС може да затражи од акредитационог тела друге земље да изврши један део активности из поступка акредитације. АТС може, на захтев акредитационог тела друге земље, да обави део активности у поступку акредитације ТОУ из те земље.
- 4.4** АТС спроводи акредитацију само на територији Републике Србије, осим у случајевима који су у складу са референтним документима ЕА, ILAC-а и IAF-а датим у тачкама 4.4.1, 4.4.3 и 4.5 ових Правила.
- 4.4.1** АТС може, по правилу, прихватити пријаву за акредитацију од стране ТОУ са седиштем изван територије Републике Србије у следећим случајевима:
- (а) ако је земља, у којој је основано ТОУ, нема национално акредитационо тело/акредитационо тело нити је одлучила да користи ресурсе националног акредитационог тела/акредитационог тела друге земље;
  - (б) ако национално акредитационо тело/акредитационо тело у земљи, у којој је основано ТОУ, не пружа услуге акредитације за тражено оцењивање усаглашености;
  - (в) ако акредитационо тело, из земље подносиоца пријаве ТОУ, није потписник одговарајућих мултилатералних споразума о признавању акредитације (ЕА

MLA(BLA) споразума за земље региона ЕА односно ILAC MRA/IAF MLA споразума за остале земље) за активности оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација.

- 4.4.2** У складу са 4.4.1 б) и в), АТС обавештава акредитационо тело/а из земље подносиоца пријаве (ЛАТ) о томе да је прихватио да спроведе поступак акредитације и објашњава разлоге за прихватање пријаве и предлаже ЛАТ да може да буде посматрач у оцењивању које ће спровести АТС. АТС ће понудити сарадњу ЛАТ-у при оцењивању ТОУ, пре свега ради коришћења одговарајућих оцењивача, потребних за испуњење захтева за техничку компетентност при оцењивању, узимајући у обзир различитост језика, локалних закона и прописа, културе и др. АТС ће користити ресурсе ЛАТ-а, колико год је то могуће, како би имао приступ релевантној компетентности. Напред наведена правила сарадње важе и при надзорном и поновном оцењивању ТОУ. Пре започињања сарадње са ЛАТ-ом, АТС ће обезбедити писану сагласност ТОУ кроз уговор о акредитацији.
- 4.4.3** Када АТС акредитује ТОУ из Републике Србије, које има локације у иностранству, на којима обавља кључне активности (дефинисане у складу са SRPS ISO / IEC 17011 и IAF/ILAC A5), такве локације у иностранству ће бити обухваћене акредитацијом и наведене у Обиму акредитације који је АТС издао ТОУ. За потребе ових Правила овај поступак се назива вишелокацијска акредитација (multisite accreditation). У том случају, АТС сарађује са ЛАТ-ом у складу са тачком 4.4.2, а ако је ЛАТ потписник одговарајућих мултилатералних споразума о признавању акредитације (ЕА MLA(BLA)/ILAC MRA/IAF MLA споразума) за активности оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација, АТС сарађује са ЛАТ-ом у региону ЕА у складу са правилима и процедурама датим у поглављу 6 и 7 ових Правила, односно у складу са тачком 8.2 за земље ван региона ЕА чији су ЛАТ-ови потписници ILAC MRA/IAF MLA споразума.
- 4.5** АТС може, осим у случајевима описаним у тачки 4.4.1, прихватити пријаву за акредитацију ТОУ са седиштем изван територије Републике Србије под условима и процедури датој у поглављу 8 ових Правила и када у земљи подносиоца пријаве за акредитацију постоји акредитационо тело/а које покрива врсту и/или област захтеване акредитације и потписник је, за ту врсту акредитације, споразума о међусобном признавању (ILAC MRA или IAF MLA споразума).
- 4.6** Када се услови из 4.4.1 или 4.4.3 промене, АТС ће на сваком поновном оцењивању проверити да ли услови за прекограничну акредитацију још увек важе у складу са овим Правилима.
- 4.7** Ова политика се не односи на активности ТОУ акредитованих од стране АТС-а, која раде изван територије Републике Србије, ако активности, које она тамо обављају, нису класификоване као кључне активности. Међутим, АТС ће осигурати да и та ТОУ поседују неопходну компетентност, а ако су за оцењивања тих ТОУ предвиђена осведочења док обављају активности у иностранству, АТС ће у тим случајевима затражити подршку и сарадњу од ЛАТ-а из земље у којој ТОУ обавља активности.
- 4.8** Осим тога, када АТС акредитује ТОУ из Републике Србије за оцењивање усаглашености према страном техничком пропису, АТС ће тражити подршку при оцењивању од акредитационог тела из земље доносиоца тог прописа, како би добио потпуне информације о примени тог прописа.

- 4.9** Ова политика је у складу са Законом о акредитацији, Правилима акредитације, стандардом SRPS ISO/IEC 17011, процедуром ЕА- 2/13 М:2012 и ЕА- 2/13 S1 М:2013 (односно Уредбом (ЕК) бр. 765/2008), а узете су у обзир и смернице IAF-а и ILAC-а за прекограничну акредитацију које су садржане у документима *IAF ML 4* и *ILAC-G21* као референтним документима.
- 4.10** Ова политика има за циљ да допринесе јачању мреже акредитационих тела потписница ЕА MLA/BLA, IAF MLA и ILAC MRA споразума о међусобном признавању акредитације, што ће допринети унапређењу међународне трговине кроз примену Споразума о техничким баријерама у трговини у оквиру Светске трговинске организације (WTO/TBT) и других регионалних трговинских споразума кроз уклањање техничких баријера у трговини, путем међусобног признавања националних система за оцењивање усаглашености и елиминисања потребе за вишеструким акредитацијама.

5 САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ У РЕГИОНУ ЕА

- 5.1** Уколико АТС намерава да акредитује инострано ТОУ са седиштем у некој од земаља региона ЕА, АТС писаним путем комуницира са националним акредитационим телом из земље, у којој је основано ТОУ, обавештавајући га о својим даљим активностима. АТС предузима све неопходне кораке у циљу сарадње у највећој могућој мери са ЛАТ-ом.
- 5.2** АТС акредитује ТОУ, из земаља региона ЕА, само у случају испуњења услова датим у тачкама 4.4.1 (а) или 4.4.1 (б) или 4.4.1 (в) који у случају региона ЕА дефинише да национално акредитационо тело земље у којој је основано ТОУ, није добило позитивну оцену након завршеног колегијалног оцењивања (peer evaluation) за активности оцењивања усаглашености, за које се тражи акредитација, односно ако није потписник релевантног ЕА MLA/ BLA споразума.
- 5.3** Када АТС акредитује ТОУ из Републике Србије, које има локације у региону ЕА, на којима обавља кључне активности (вишелокацијска акредитација), те локације су обухваћене акредитацијом, која се додељује ТОУ, и наведене су у Обиму акредитације у складу са условима датим у поглављу 4 овог документа.
- 5.4** Пре прихватања пријаве за акредитацију под условима описаним у 4.4.1 (б) и (в), АТС тражи од ЛАТ-а писану изјаву о испуњености једног од наведених услова.
- 5.5** Када се у ситуацијама описаним у 5.2 и 5.3 од АТС-а тражи да пружа услуге акредитације у некој од земаља из региона ЕА, АТС ће водити рачуна да обезбеди одговарајућу компетентност за ту земљу, узимајући у обзир факторе као што су језик, локални закони и прописи, култура, итд., поред уобичајене техничке компетентности која се иначе захтева. АТС ће у тим ситуацијама затражити од ЛАТ-а информације које могу бити недоступне АТС-у. ЛАТ је у обавези да обезбеди приступ тим информацијама, као и ресурсима у циљу обезбеђивања компетентности увек када је то могуће. АТС ће користити ресурсе ЛАТ-а, колико год је то могуће, како би имао приступ релевантној компетентности.
- 5.6** Када се услови из 5.2 или 5.3 промене, АТС ће на сваком поновном/надзорном оцењивању потврдити да претходно прихваћена оправданост и услови за

прекограничну акредитацију још увек важе. Записи о тој оправданости ће се чувати ради вредновања током колегијалног оцењивања од стране ЕА.

- 5.7** У изузетним случајевима, када АТС и ЛАТ не буду у стању да успоставе сарадњу у складу са процедуром ЕА (ЕА- 2/13 М:2012), АТС сачињава записе о разлозима због којих таква сарадња није остварена. Ова информација ће бити документована, сачувана и расположива на захтев.
- 5.8** У уговору о акредитацији, који АТС потписује са својим клијентима, укључене су одредбе које омогућавају да се за оцењивање активности ТОУ, које се обављају у другим земљама, користе ЛАТ-ови из тих земаља без потребе за посебним одобрењем или обавештавањем ТОУ уколико је ЛАТ потписник релевантног ЕА МЛА/ВЛА споразума и акредитује за релевантне активности оцењивања усаглашености. Поред тога, у уговору се налазе и одредбе о сагласности ТОУ у вези размене информација о ТОУ добијених током акредитације између АТС-а и ЛАТ-а. Такође, у уговору се налазе и одредбе којима локалне пословнице ТОУ, у случају вишелокацијске акредитације, не могу одбити учешће ЛАТ-а у оцењивању, поновном оцењивању, као ни у процесу надзора.
- 5.9** АТС ће, при прекограничној акредитацији ТОУ из земаља ЕА региона (видети тачку 5.2), сарађивати по правилима и процедури из тачака од 5.1 до 5.9 ових Правила са ЛАТ-ом. У обрнутој ситуацији, при акредитацији ТОУ из Републике Србије од стране других чланица ЕА, када је АТС у улози ЛАТ-а, АТС ће се придржавати захтева из наведених поглавља који важе за ЛАТ.
- 5.10** АТС ће, при прекограничној акредитацији вишелокацијских ТОУ из Републике Србије (видети тачку 5.3), сарађивати по правилима и процедури из поглавља 6, 7 и 9 ових Правила са ЛАТ-ом. У обрнутој ситуацији, при вишелокацијској акредитацији ТОУ из региона ЕА за рад у Републици Србији, када је АТС у улози ЛАТ-а, АТС ће се придржавати захтева из наведених поглавља који важе за ЛАТ.

6 САРАДЊА ПРИ ВИШЕЛОКАЦИЈСКОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ КОЈА ИМАЈУ ЛОКАЦИЈЕ У ВИШЕ ОД ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ ИЗ РЕГИОНА ЕА

- 6.1** ТОУ, основано у Републици Србији и које има локалне пословнице (локације) у другим земљама из региона ЕА, може затражити акредитацију код АТС-а која обухвата активности за све његове пословнице (видети тачку 5.3). У тим случајевима, морају бити испуњени и морају се примењивати следећи услови без обзира на правни субјективитет пословница ТОУ изван Републике Србије.
- 6.1.1** АТС издаје сертификат о акредитацији једном правном лицу, односно матичној организацији - седишту ТОУ, које је носилац вишелокацијске акредитације и одговорно је за обављање акредитованих активности ТОУ, што укључује све активности које се обављају и у локалним пословницама изван Републике Србије и које су наведене у Обиму акредитације.
- 6.1.2** Седиште ТОУ и све пословнице, које су наведене у Обиму акредитације, морају да раде под *истом управом* и у оквиру *истог система менаџмента квалитетом*. Исту управу (руководство) чине иста лица или исте организационе јединице исте организације које имају свеукупну одговорност за акредитоване активности. *Исти*

систем менаџмента квалитетом представља скуп повезаних правила и процедура дефинисаних од стране *исте управе* ради преузимања одговорности за акредитоване активности. Повезаност се остварује кроз садржај докумената или позивањем. Ради оцене да ли се ради о истој управи (руководству) прегледају се:

- организационе шеме које упућују на одговорна лица;
- линије извештавања од локација ка седишту организације;
- описи одговорности и овлашћења лица за:
  - одобравање политика и упутстава за послове оцењивања усаглашености,
  - одобравање овлашћења и одговорности особљу које обавља послове оцењивања усаглашености и
  - одобравање сертификата и извештаја;
- имена лица у седишту ТООУ, којима су дата овлашћења и одговорности да врше контролу и прате активности које се обављају на локацијама, укључујући и одлуке које се односе на управљање ресурсима, итд.;
- доказ да се из седишта организације врши надзор над обављањем свих врста активности које се обављају на локацијама (управљачких, финансијских и извршних); (напомена: сâмо извођење интерне провере није довољан доказ којим би се потврдило постојање одговорности за акредитоване активности.). доказ о спровођењу надзора могу да буду писане инструкције и записи који се за ту прилику сачињавају и одржавају;
- доказ ефективне комуникације унутар организације. Посебну пажњу би требало обратити на оне случајеве када се за комуникацију унутар организације не користи само један језик од стране чланова руководства који су на таквој позицији која може да утиче на квалитет акредитованих услуга;
- да ли је према законодавству, које регулише област рада и пословања организација - привредних друштава земље у којој је основана локација, могућ трансфер целокупних управљачких и оперативних одговорности за активности локације на особље које запошљава страна компанија (седиште ТООУ).

6.1.3 Да би се систем менаџмента квалитетом сматрао *истим* он мора да буде тако креиран да даје исти резултат акредитованих услуга без обзира на то где се активности обављају или ко их обавља. Политика управљања активностима оцењивања усаглашености мора да буде иста у организацији. Да би се дали конзистентни резултати:

- Једна иста управа треба да дефинише у истом систему менаџмента квалитетом сва одговарајућа правила и процедуре које користе нпр. различите локације или се користе у различитим географским регионима.
- Све активности, дефинисане истим системом менаџмента квалитетом, су покривене програмом интерних провера, којима управља и које одобрава исти менаџмент - руководство, а информације о резултатима појединачних интерних провера, укључујући и одлуке о корективним мерама, се прослеђују одговорним руководиоцима на свим нивоима у зависности од ситуације.
- Све активности истог система менаџмента квалитетом подлежу преиспитивању од стране истог руководства. Резултат преиспитивања од стране руководства, укључујући и све одлуке, прослеђује се одговорним

руководиоцима на свим нивоима у зависности од ситуације. Иста управа има овлашћење и правна средства да спроведе корективне и превентивне мере.

Ради оцене да ли се ради о *истом систему менаџмента квалитетом*, оцењује се:

- структура система менаџмента;
- правила за одобравање политике и упутстава - инструкција;
- спровођење политике;
- примена захтева за компетентност, избор и праћење рада особља које обавља послове оцењивања усаглашености;
- програм интерних провера; документација везана за интерне провере; комуникација у вези корективних мера; непостојање истих или сличних неусаглашености које се понављају унутар организације;
- процедура за преиспитивање од стране руководства; документација везана за преиспитивање од стране руководства; комуникација и спровођење одлука; непостојање сличних проблема који се понављају унутар организације.

- 6.1.4** Седиште ТООУ мора да располаже одређеним механизмима како би могло да суштински утиче и контролише активности које се обављају на његовим локацијама. Седиште ТООУ мора бити у стању да покаже да су такав утицај и контрола успостављени и да се правилно остварују.
- 6.1.5** Локалне пословнице ТООУ не могу да, под вишелокацијском акредитацијом АТС-а, нуде акредитоване услуге на локалном (иностраном) тржишту под својим именом и са својим логотипом.
- 6.1.6** Акредитовано ТООУ, односно седиште ТООУ/матична организација, сноси крајњу *одговорност за активности* – послове обухваћене вишелокацијском акредитацијом које обављају његове пословнице.
- 6.1.7** Ако се у локалним пословницама обављају кључне активности, како је дефинисано у стандарду SRPS ISO/IEC 17011, као и у документу IAF/ILAC A5, у прилогу сертификата о акредитацији (Обим акредитације) који издаје АТС и који се односи на вишелокацијску акредитацију налазе се адресе тих пословница.
- 6.1.8** Локалне пословнице могу нудити послове оцењивања усаглашености, из оквира вишелокацијске акредитације на локалном (иностраном) тржишту, само у име акредитованог ТООУ, односно у име своје матичне организације/седишта ТООУ. Исправе о усаглашености (сертификати, извештаји), издате под вишелокацијском акредитацијом АТС-а, морају да садрже назив и адресу акредитованог правног лица, односно седишта ТООУ, без логотипа локалне пословнице. Међутим, ове исправе могу садржати контакт податке пословнице, која је издала исправу, али не смеју стварати забуну у погледу тога које ТООУ је носилац акредитације.
- 6.1.9** Вишелокацијска акредитација је намењена само за ТООУ и њихове локалне пословнице који припадају *истој организацији* при чему седиште, односно матична организација, сноси *одговорност* за обављене послове и исправе о усаглашености издате од стране локалних пословница. *Иста организација* је по дефиницији група правних ентитета, коју чине седиште организације (централа – матична организација) и локације, које су уговором или одговарајућим правним актом повезане са седиштем организације, који послују под истим пословним именом и са истим логотипом. Називи појединачних правних ентитета се могу незнатно разликовати али морају да обухватају пословно

име организације. Ради оцене да ли се ради о истој организацији, прегледају се: уговорни аранжмани или документа о другим правним односима између седишта и локација ТООУ; регистрација пословног имена и логотипа; материјали који се користе за маркетинг и промоцију; издати извештаји и/или сертификати.

6.1.10 Одговорност се доказује на основу уговорних или еквивалентних правних односа између матичне организације и локалних пословница и интерним прописима организације у којима се прецизирају односи у погледу управљања и одговорности.

6.1.11 Вишелокацијска акредитација се примењује за све врсте локалних пословних јединица, као што су пословнице, подружнице, филијале, агенције, канцеларије, итд., без обзира на њихов правни субјективитет, и важи за све врсте ТООУ, све док она спроводе јасно дефинисане и одговарајуће послове из Обима вишелокацијске акредитације. Називи појединачних правних ентитета могу нпр. да обухвате словне ознаке које дефинишу тип организације (нпр. „Ltd“/ „GmbH“/д.о.о.) или ознаке регионалног идентитета (нпр. „Svenska“ или „Deutsche“). Пословно име може бити преведено, делимично или у потпуности, да би се прилагодило потребама локалног тржишта.

6.1.12 Одговорност за акредитоване активности из тачака 6.1.1, 6.1.6 и 6.1.9 је одговорност за извођење и резултат акредитованих послова оцењивања усаглашености. Да би преузела одговорност за акредитоване активности, седиште организације (матична организација), мора да има пуну оперативну контролу над активностима. У том циљу, седиште организације мора да има одговарајућу техничку компетентност и ресурсе како би осигурало контролу над целокупним обимом акредитације. Преузети одговорност за резултат акредитованих активности значи преузети одговорност за: компетентност и коришћене ресурсе, примењена правила и процедуре, остварену конзистентност и квалитет достигнут применом тих правила и процедура, непристрасност исказану применом тих правила и процедура, и садржај издатих извештаја и/или сертификата. Потребно је подржавати одговорност према клијенту, државним органима, јавности и судству. При оцењивању да ли седиште организације има одговорност за акредитоване активности, усредсређује се на:

- усклађеност резултата оцењивања усаглашености кроз:
  - заједничке или еквивалентне процедуре,
  - заједничке или еквивалентне захтеве за компетентност, обуку, избор и праћење;
- надзирање активности оцењивања усаглашености, нпр. путем:
  - интерних провера,
  - учествовањем у ПТ шемама,
  - активности праћења рада,
  - провере података, прорачуна, анализа и извештаја или сертификата;
- документацију у вези комуникације са надлежним државним органима;
- решавање приговора и жалби, како на нивоу седишта организације, тако и на нивоу локација;
- решавање питања везаних за непристрасност, како на нивоу седишта тако и на нивоу локација;

- начин иступања у медијима како на нивоу седишта тако и на нивоу локација;
- поступање у судским споровима, како на нивоу седишта тако и на нивоу локација.

Када наведени услови нису испуњени, АТС неће доделити вишелокацијску акредитацију.

6.2 АТС захтева да се ТОУ и његове пословнице на локацијама у земљама изван Републике Србије, укључене у вишелокацијску прекограничну акредитацију АТС-а, придржавају следећих принципа:

1. ТОУ, које има локалне пословнице на различитим локацијама у земљама из региона ЕА, мора у потпуности да сарађује са националним акредитационим телима из земаља у којима се налазе пословнице ТОУ (ЈАТ-овима).
2. Локалне пословнице ТОУ не могу одбити учешће ЈАТ-а у оцењивању, поновном оцењивању, као ни у процесу надзора.

6.3 Поседовање крајње одговорности, као што је наведено у тачки 6.1.12 овог документа, за активности које обавља локална пословница, подразумева да матична организација - седиште има оперативну, финансијску и правну одговорност, за активности које обавља локална пословница, што АТС потврђује доделом вишелокацијске акредитације под условима дефинисаним овим Правилима. АТС захтева да ТОУ у уговорима са својим клијентима, наведе да матична организација – седиште, сноси потпуну оперативну, финансијску и правну одговорност за активности које обавља локална пословница.

6.4 Ако је, због неиспуњавања захтева, нека локална пословница, како је наведено у тачки 6.1.7, избрисана са листе пословница из сертификата о акредитацији, односно из Обима акредитације, АТС ће размотрити и утврдити како то утиче на статус целокупног додељеног обима акредитације. У том смислу посебна пажња ће бити посвећена захтевима за матичну организацију/седиште ТОУ везаним за контролу активности (видети 6.1.4) и одговорност за обављене активности (видети 6.1.5).

6.5 АТС ће током почетног оцењивања посетити и оценити сваку пословницу – локацију на којој се обављају кључне активности, пре него што иста буде укључена у Обим вишелокацијске акредитације.

6.6 Планом надзорних оцењивања за ТОУ са више локација, на којима се обављају кључне активности, се предвиђају надзорна оцењивања са истим степеном учесталости као и за ТОУ са једном локацијом. Надзорна оцењивања могу бити ређа или чешћа што зависи од процене ризика коју сачињава АТС. Уколико дође до смањења или повећања степена учесталости надзорних оцењивања, АТС за сваки конкретан случај податке о томе бележи и чува, а исти се дају на увид током колегијалног оцењивања од стране ЕА.

7 ПРОЦЕДУРА ЗА САРАДЉУ СА ДРУГИМ АКРЕДИТАЦИОНИМ ТЕЛИМА ЧЛАНИЦАМА ЕА ПРИ ВИШЕЛОКАЦИЈСКОЈ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ

АТС ће, у најкраћем могућем року, обавестити ЈАТ да је потребно да сарађује са АТС-ом током оцењивања ТОУ. АТС обавештава ЈАТ о својим потребама за наредну календарску

годину (без тачне спецификације обима учешћа ЛАТ-а у оцењивању) најкасније три месеца пре почетка календарске године како би оно могло да планира употребу својих ресурса. Обим учешћа ЛАТ-а у оцењивању, АТС ће јавити ЛАТ-у најкасније три месеца пре датума оцењивања.

- 7.1** АТС ће, током сарадње са ЛАТ-ом, одговарати на све његове захтеве благовремено, а са друге стране ће пријавити све потешкоће, на које наиђе, још у њиховом зачетку.
- 7.2** Када ЛАТ обавља оцењивање за потребе АТС-а, АТС ће поштовати захтеве тачке 7.4.1 стандарда SRPS ISO / IEC 17011 који се односе на подуговарање оцењивања, односно придржаваће се релевантних одредби из Пословника о квалитету АТС ПК01.
- 7.3** Када ЛАТ прихвати да реализује оцењивање у име АТС-а, он може користити и сопствене процедуре, системе и извештаје током оцењивања. Извештај мора, у сваком случају, да садржи довољно информација о налазима и доказима како би АТС могао да донесе одговарајућу одлуку. АТС ће, што је детаљније могуће, специфицирати обим траженог оцењивања како би степен ризика од евентуалног неспоразума између АТС-а и ЛАТ-а био сведен на најмању могућу меру. ЛАТ је у обавези да следи инструкције АТС-а по тим питањима. АТС ће пружити ЛАТ-у све потребне информације како би се обезбедило ефикасно спровођење оцењивања у оквиру договореног временског оквира, а у складу са потписаним споразумом.

АТС обавештава ЛАТ о одлуци о акредитацији одмах по њеном доношењу.

- 7.4** Језик, који ће се користити током оцењивања и у извештајима о оцењивању, унапред ће бити договорен између ЛАТ-а, АТС-а и ТОУ.
- 7.5** Сарадња између АТС-а и ЛАТ-а ће се разликовати у зависности од специфичних околности везаних за ТОУ. За вишелокацијску прекограничну акредитацију постоје три могућа случаја:
  1. Ако акредитовано ТОУ има пословницу са кључним активностима у земљи у којој је та иста пословница акредитована код ЛАТ-а за идентичан обим акредитације.
  2. Ако акредитовано ТОУ има пословницу са кључним активностима у земљи у којој је та иста пословница акредитована код ЛАТ-а за другачији обим акредитације.
  3. Ако акредитовано ТОУ има пословницу са кључним активностима у земљи у којој та иста пословница није акредитована код ЛАТ-а.

У следећој табели су дати принципи сарадње између АТС-а, када акредитује ТОУ са више пословница – локација, и ЛАТ-а из земаља, у којима се налазе пословнице ТОУ, и који спроводи део послова оцењивања усаглашености у име АТС-а. Табела се примењује само ако ЛАТ поседује одговарајућу компетентност за обављање послова који се од њега траже, односно ако је потписник релевантног ЕА МЛА/БЛА споразума.

Приликом размене документације са другим акредитационим телима АТС ће примењивати и постулате добре сарадње међу телима наведене у документу *IAF ML 1:2016 Guidance for the Exchange of Documentation among MLA Signatories for the Assessment of Conformity Assessment Bodies*.

Услови	Врста локације са кључним активностима која ће се оцењивати		
	1. Локација са кључним активностима = ТОУ је акредитовано од стране ЛАТ-а за идентичан обим акредитације	2. Локација са кључним активностима = ТОУ је акредитовано од стране ЛАТ-а за другачији обим акредитације	3. Локација са кључним активностима = ТОУ није акредитовано од стране ЛАТ-а
Циклус оцењивања	Циклус ЛАТ-а (оцењивање је део оцењивања које спроводи ЛАТ). Ако су захтеви АТС-а строжији, они се примењују, осим ако није другачије договорено са ЛАТ-ом.	Циклус ЛАТ-а (оцењивање се обавља током оцењивања које спроводи ЛАТ). Ако су захтеви АТС-а строжији, они се примењују, осим ако није другачије договорено са ЛАТ-ом.	Циклус АТС-а (оцењивање ЛАТ-а посвећено искључиво обиму акредитације АТС-а).
Садржина оцењивања на локацији ТОУ у име АТС-а	<ul style="list-style-type: none"> - Предмети оцењивања усаглашености и одговарајући записи под акредитацијом АТС-а. - Осведочења, која дефинише АТС, за активности под акредитацијом АТС-а. - Додатни захтеви АТС-а ако постоје.	<ul style="list-style-type: none"> - Кључне активности које је дефинисао АТС у складу са документом IAF/ILAC A5. - Предмети оцењивања усаглашености и одговарајући записи под акредитацијом АТС-а. - Осведочења, која дефинише АТС, за активности под акредитацијом АТС-а. - Додатни захтеви АТС-а ако постоје.	
Излази са	<ul style="list-style-type: none"> - Ако је откривена неусаглашеност, која може да утиче на обим акредитације, о резултатима	<ul style="list-style-type: none"> - Резултати оцењивања се достављају у најкраћем року или у року који је наведен у споразуму између АТС-а и ЛАТ-а.	

оцењивања који се испоручују АТС-у	<p>оцењивања се одмах обавештава АТС.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извештај са оцењивања се доставља у року који је дефинисан у споразуму између АТС-а и ЛАТ-а. - Писана изјава о начину отклањања утврђених неусаглашености уколико у складу са споразумом између АТС-а и ЛАТ-а, то потврђује ЛАТ. - Одлука или потврда одлуке ЛАТ-а о његовој локалној акредитацији оцењиване локације (додељивање, одржавање, обнављање).	<ul style="list-style-type: none"> - Извештај са оцењивања се доставља у року који је наведен у споразуму између АТС-а и ЛАТ-а. - Писана изјава о начину отклањања утврђених неусаглашености уколико у складу са споразумом између АТС-а и ЛАТ-а, то потврђује ЛАТ.
Информације које АТС доставља ЛАТ-у	<ul style="list-style-type: none"> - Извештај са последњег оцењивања матичне организације – седишта ТООУ. - Специфични додатни захтеви или активности које ЛАТ треба посебно да оцени. - Законски услови у Републици Србији, који могу утицати на активности пословнице ТООУ у иностранству, када је акредитација ТООУ додељена за потребе нотификације (именовања). - Целокупан обим активности, које могу да се обављају на локацији пословнице ТООУ у иностранству под вишелокацијском акредитацијом ТООУ. - Детаљан опис обима активности које треба да буду оцењене, укључујући и секторске шеме. - План надзорних активности за локацију пословнице ТООУ за цео циклус акредитације.	

	<ul style="list-style-type: none"> - План надзорних активности за цео ТОУ ако је потребно. - План осведочења за цео ТОУ ако је потребно.
Планирање које ће да обави АТС	<ul style="list-style-type: none"> - АТС ће планирати сва оцењивања, која ће се обавити током циклуса акредитације за ТОУ, тако да ЛАТ може да планира употребу својих ресурса. У ту сврху АТС ће израдити план на основу којег ће да одабира активности и локације вишелокацијског ТОУ које ће се оцењивати тако да ЛАТ може приближно да процени који су његови ресурси неопходни, будући да увек може доћи до измена. - АТС ће потврдити план за наредну годину најмање три месеца пре почетка календарске године.

- 7.6** АТС ће обавестити ЛАТ о својој одлуци да суспендује или одузме акредитацију ТОУ за активности које оно обавља на локацији у иностранству одмах након доношења такве одлуке. ЛАТ је у обавези да обавести АТС о својој одлуци да суспендује или укине акредитацију локацији из иностранства истог ТОУ, ако оно има независну акредитацију од ЛАТ-а. Благовремена размена ових информација је важна како би обе стране могле да размотре какве последице може произвести таква одлука у односу на додељене акредитације.
- 7.7** АТС ће доставити ЛАТ-у (и обрнуто) сваку валидну и релевантну информацију као што су резултати оцењивања, приговори, повратне информације са тржишта, итд., а које се тичу ТОУ у чију су акредитацију заједно укључени.
- 7.8** АТС је именовано лице за контакт у вези својих прекограничних активности које је у обавези да о овим прекограничним активностима благовремено обавештава и комуницира са другим чланицама ЕА.

8 САРАДЊА ПРИ ПРЕКОГРАНИЧНОЈ АКРЕДИТАЦИЈИ ТОУ ИЗ ЗЕМАЉА ВАН РЕГИОНА ЕА ЧИЈА СУ АКРЕДИТАЦИОНА ТЕЛА ПОТПИСНИЦЕ IAF MLA ИЛИ ILAC MRA СПОРАЗУМА

- 8.1** Када у земљи подносиоца пријаве за акредитацију постоји акредитационо тело које покрива врсту и/или област захтеване акредитације и потписник је споразума, за ту врсту акредитације, о међусобном признавању ILAC MRA или IAF MLA, АТС пре прихватања пријаве, прво упућује ТОУ да затражи акредитацију од свог ЛАТ-а истичући: еквивалентност акредитације спроведене од стране акредитационих тела потписница споразума о међусобном признавању и сугерише ТОУ да би поступак акредитације од стране ЛАТ-а био ефикаснији, као и чињеницу да ће, чак и ако АТС прихвати пријаву за акредитацију сагласно овим Правилима, ЛАТ бити укључен у процес акредитације.
- 8.2** Уколико подносилац пријаве за акредитацију жели из пословних или комерцијалних разлога акредитацију код АТС-а, односно када не прихвата еквивалентну акредитацију код ЛАТ-а или ако је ТОУ чланица групе – пословног удружења, које захтева да сва његова ТОУ поседују акредитацију истог акредитационог тела, односно уколико ТОУ због ових или других сличних разлога изабере АТС уместо ЛАТ своје земље, АТС предузима следеће активности:
- обавештава ЛАТ из земље подносиоца пријаве о томе да је прихватио да спроведе поступак акредитације и објасни разлоге за прихватање пријаве, као и податке о називу и адреси ТОУ/подносиоца пријаве и стандарду по коме ће се спровести акредитација;
  - нуди сарадњу ЛАТ-у при оцењивању ТОУ, пре свега ради коришћења одговарајућих оцењивача, потребних за испуњење захтева за техничку компетентност при оцењивању, узимајући у обзир различитост језика, локалних закона и прописа, културе и др. Оцењивачи ЛАТ-а могу бити у АТС-овом тиму за оцењивање, а ако је то прикладно, тим за оцењивање може бити из ЛАТ-а;
  - нуди да оцењивачи ЛАТ-а буду посматрачи у АТС-овом тиму за оцењивање, уколико, из одређених разлога, није могуће да у АТС-овом тиму за оцењивање буду оцењивачи ЛАТ-а;

- предлаже заједничко оцењивање или подуговарање дела оцењивања са акредитационим телом из земље подносиоца пријаве поштујући, у највећој могућој мери, принципе дате у поглављу 6 и 7 ових Правила када је у питању вишелокацијска акредитација.

9 ПРЕНОС АКРЕДИТАЦИЈЕ

Након истека рока (31.12.2014. године) датог у члану 39. Уредбе (ЕЗ) бр. 765/2008 сертификати о акредитацији, издати у вези прекограничне акредитације од стране АТ земаља чланица ЕУ, су престали да важе уколико се радило о ТОУ са седиштем/матичном организацијом у нпр. Републици Србији за оне области акредитације за које је и АТЦ у међувремену потписао ЕА МЛА споразум. Ово се не односи на домаће ТОУ, које је пословница са кључним активностима иностраног ТОУ, чије је седиште/матична организација у некој од земаља региона ЕА и које је обухваћено вишелокацијском (multisite) акредитацијом иностраног АТ.

АТЦ је спреман да, у складу са захтевима документа ЕА- 2/13 М:2012, сарађује са акредитационим телима из региона ЕА при преносу акредитација, које су поменута АТ доделила ТОУ из Републике Србије, на АТЦ.

9.1 Приликом преноса акредитације, АТЦ ће водити рачуна да акредитована ТОУ не буду доведена у неповољан положај прекидом њихових акредитација. Међутим, ТОУ су у обавези да се пријаве за акредитацију АТЦ-у благовремено, како би АТЦ могао на време да обави оцењивање и донесе одлуку о акредитацији. Том приликом, АТЦ ће узети у обзир историјат акредитације ТОУ у складу са тачком 7.11.1 стандарда SRPS ISO/IEC 17011. У свим случајевима, обавеза иностраног акредитационог тела је да достави потребне информације АТЦ-у, а најмање податке о обиму акредитације ТОУ, последњи сертификат о акредитацији, последњи извештај о оцењивању и извештај о приговорима ако постоји.

Пренос акредитације на АТЦ може да се обави на захтев ТОУ у току трајања циклуса акредитације, а пре поновног оцењивања. АТЦ ће приликом договора са ТОУ и иностраним акредитационим телом за пренос акредитације ускладити план преноса.

9.2 Ако је АТЦ доделио акредитације ТОУ у другој земљи из ЕА региона, због непостојања компетентности ЈАТ-а или због тога што ЈАТ није потписница релевантног ЕА МЛА/ВЛА споразума, обавестиће ТОУ о томе да ће морати да промене акредитационо тело и пренесу своју акредитацију код ЈАТ-а чим се ови услови промене у складу са принципима датим у овим Правилима. Након потписивања одговарајућег ЕА МЛА/ВЛА споразума од стране ЈАТ-а, АТЦ неће обновити или продужити такву акредитацију.

9.3 Ако је АТЦ доделио акредитације ТОУ у другој земљи ван региона ЕА на захтев ТОУ или у случају да је ЈАТ постао потписник одговарајућег мултилатералног споразума (ILAC MRA или IAF MLA споразума) АТЦ ће извршити пренос акредитације.

в.д. ДИРЕКТОРА

проф. др Ацо Јанићијевић